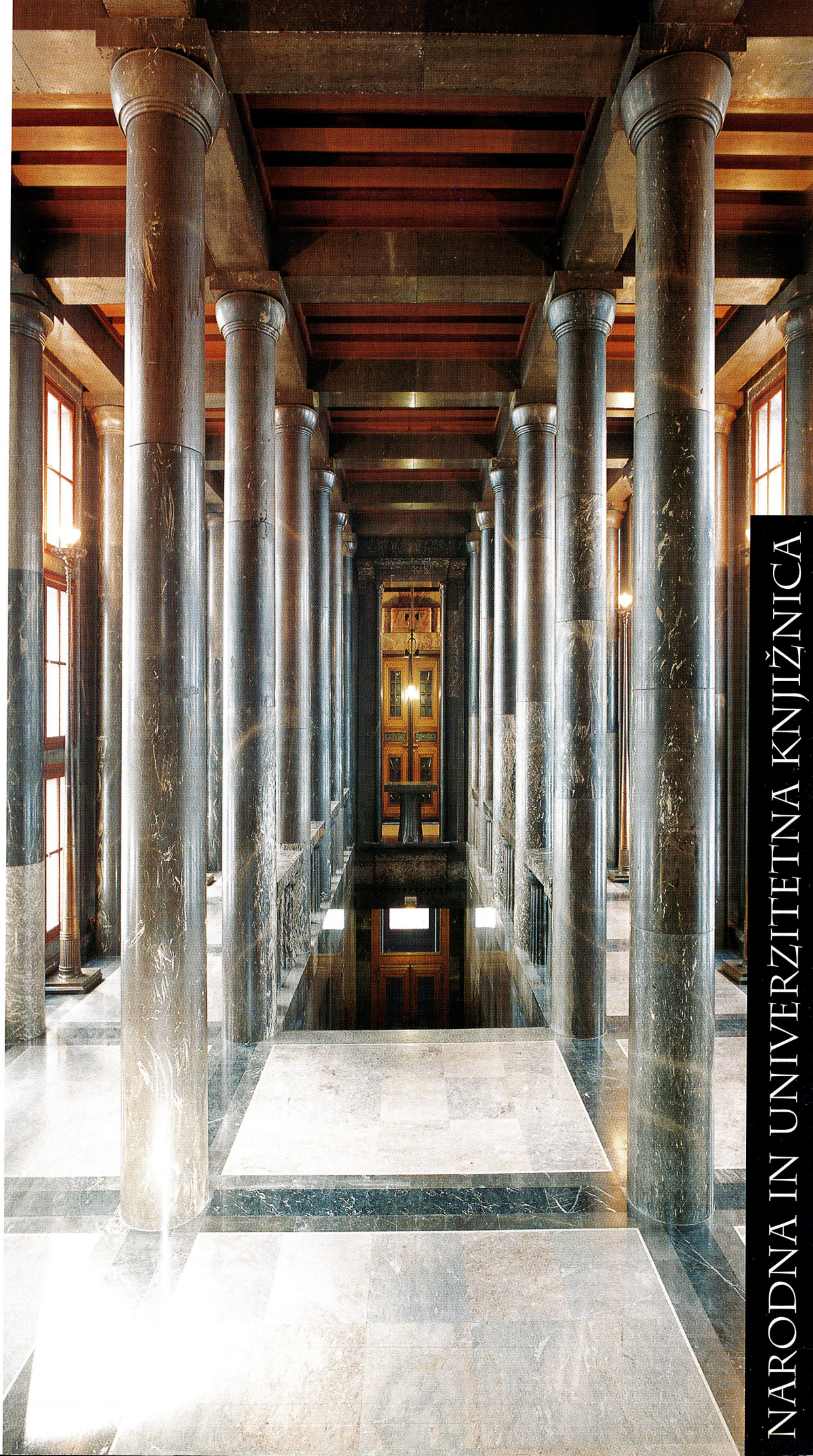

LJUBLJANA

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

5

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

maj 2000

Knjižničarske novice 10(2000)5
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (061) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*

Odgovorna urednica: *Vilenka Jakac-Bizjak*
Glavna urednica: *Jelka Kastelic*
Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*

Naklada: 670 izvodov. Letna naročnina; naročila in odpovedi pošiljajte pisno na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.

ZAPISNIK

Komisije za katalogizacijo pri ZBDS

Sestanek je bil dne 12.4.2000 v prostorih NUK. *Prisotni:* Maja Bleiweis (FMF - Oddelek za fiziko), Tadeja Brešar (IZUM), Zlata Dimec (NUK - predsednica), Helena Drewry (NUK - zapisničarka), Matjaž Hočvar (NUK), Alenka Kanič (NUK), Irena Kavčič (NUK), Mateja Ločniškar-Fidler (Knjižnica Bežigrad), Mirko Nidorfer (UKM), Marija Petek (CTK), Majda Ujčič (FF-Oddelek za bibliotekarstvo), Anamarija Valantič (Biblioteka SAZU), Lenka Vevar (Knjižnica Otona Župančiča), Lidija Wagner (NUK).

Dnevni red sestanka:

1. Pregled zapisnika prejšnjega sestanka
2. Pripombe IZUM na dokumentacijo Monografije v več zvezkih/kosih (gradivo je bilo poslano po elektronski pošti 30.3.2000)
3. Obseg bibliografskega opisa - trije nivoji
4. Razno

Ad 1)

Člani komisije so potrdili zapisnik zadnjega sestanka Komisije za katalogizacijo pri ZBDS z dne 22.3.2000.

Ad 2)

Tadeja Brešar (IZUM) je uvodoma spregovorila o pripombah, povezanih z obdelavo monografskih publikacij v več zvezkih/kosih.

Predmet prve pripombe je vprašanje, povezano z definicijo, kdaj na-

redimo en bibliografski opis. T. Brešar in sodelavci (IZUM) so menili, da sedanja definicija ne daje odgovora na vprašanje, ali je možen en zapis tudi pri neleposlovnih delih, če posamezni zvezki nosijo samo številčne oznake zvezka, nimajo pa svojega naslova.

V zvezi z drugo alinejo omenjenega gradiva pa je T. Brešar povedala, da se jim je zdela premalo določena. Pri izdelavi enega bibliografskega zapisa bi bil po njihovem mnenju namreč boljši kriterij odnos med naslovi posameznih zvezkov in skupnim naslovom.

Po razpravi so se *člani komisije odločili* za dopolnitev obstoječe definicije (prva alineja): en bibliografski zapis izdelamo pri opisu leposlovnih publikacij (pri romanih v več zvezkih in pri zbranih delih. Končno besedilo bo članom poslano skupaj z zapisnikom in ga bodo lahko še dopolnili.

Predmet druge pripombe je definicija enostopenjskega opisa, v kateri je zapisano, da ga uporabljamo za zaključene monografske publikacije v več zvezkih/kosih, pri katerih se posamezni zvezki/kosi med seboj razlikujejo po različnih dejavniki. Avtorji pripomb so bili mnenja, da je definicija premalo natančna. Vprašali so, ali definicija res določa uporabo enostopenjskega opisa samo za zaključene publikacije ali pa dovoljuje tak opis tudi za nezaključene.

Člani komisije (razen Tadeje Brešar) so se tudi po razpravi strinjali, da zapisane definicije o enostopenjskem opisu ne bodo spreminjali. Enostopenjski opis namreč naredimo pri zaključenih publikacijah, ni pa nujno, da so bile zaključene ob izidu. V gradivu je že v uvodu navedeno opozorilo, da je glede na izhajanje posameznih zvezkov/kosov možno, da že izdelan zapis predelamo tako, da uporabimo drug, ustrežnejši način. To opombo je potrebno vključiti na več mestih.

Predmet tretje točke pripomb po zagotovilih Tadeje Brešarjeve ni več aktualen glede na razlago, ki je bila podana v zvezi z drugo točko.

Predmet četrte pripombe je povezan s 4. primerom na 16. strani gradiva (poglavje - Nezaključene monografske publikacije v več zvezkih/kosih). Gre za primer gradiva za delo "Polka je ukazana", ki je razdeljeno na več geografskih območij, od katerih vsako obdelamo kot samostojno publikacijo s podrejenim naslovom v podpolju \$i. Pripravljalci pripomb so zapisali, da je omenjeni opis mešanica obdelave tipa A in tipa B, zato ga ni smiselno navajati kot primer, še preden je razložen tip B.

Člani komisije so bili mnenja, da je komentar omenjenega primera, ki navaja, da bo omenjena publikacija izšla v več zvezkih, smiseln z naslednjo dopolnitvijo: v okviru skupnega naslova "Polka je ukazana" ni številčenja.

Predmet zadnje, pete pripombe se nanaša na definicijo izdelave več bibliografskih zapisov. Zanj se odločimo, če so posamezni zvezki zaključene tematske celote, ki jih lahko samostojno uporabljamo in se ne navezujejo neposredno na druge zvezke z enakim skupnim naslovom (praviloma velja to za strokovno literaturo), ali če je publikacija ostala nezaključena. V pripombi so zapisali, da ni razvidno, zakaj ne bi prva alineja veljala tudi za leposlovje.

T. Brešar se je s člani komisije strinjala, da je prvi del pete pripombe deloma razjasnjen z dopolnitvijo definicije za obdelavo v enem zapisu. Pri tem je pripomnila, da zbrana dela kljub temu ustrezajo tudi definiciji, ki govori o tem, kdaj delamo več zapisov. Člani komisije so podali nekaj dodatnih razlogov za izdelavo enega samega zapisa (seveda ob predpostavki, da pri izbiri stvarnega

naslova upoštevamo grafični poudarek na publikaciji itd. in za stvarni naslov izberemo generični izraz kot npr. 'Zbrano delo' – primer publikacij iz zbirke Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev): en sam zapis nudi zaokroženo informacijo o začetku in koncu izhajanja zbranih del, za postavitev uporabljamo vrstilec za zbrano delo, naslovi posameznih zvezkov večkrat niso več povezani z avtorjem (npr.: Dodatki, Knjižne ocene in poročila itd.).

Ad 3)

Pripravljalca predloga "Potrditve treh različnih nivojev bibliografskega opisa Alenka Kanič je uvodoma predstavila (prvi) predlog za popolni bibliografski opis, ki naj bi bil namenjen potrebam nacionalne bibliografije, vseboval pa naj bi vse obvezne in neobvezne elemente ISBD. Knjižnice pa bi se lahko odločale še za "srednji" nivo bibliografskega opisa in/ali za skrajšani bibliografski opis.

Člani komisije so se po razpravi odločili, naj se priporoči izdelava popolnega bibliografskega opisa za sloveniko. Srednji nivo bibliografskega zapisa bo priporočljiv praviloma pri tujih publikacijah - s pripombama, da se iz omenjenega gradiva črta dodatna navedba izdaje, če gre za navedbo o nespremenjenem natisu. Pri navedbi podatkov o založništvu pa se črta 'prvi' (kraj izida) tako, da ostane le kraj izida.

Črta se besedilo 'Ostale opombe glej poglavje o opombah'. Skrajšani bibliografski opis pa bi knjižnice lahko uporabljale za izdelavo CIP-ov in za naročila, od opomb pa bi vseboval obvezne opombe, prevod dela in pisavo. Spremembe v zvezi z opombami pa veljajo tudi za ta opis.

*Drugi predlog o "*Obveznih in priporočljivih opombah" zajema navajanje opomb po posameznih ISBD-jih.*

Člani komisije so predlog sprejeli, iz povezave s prvim predlogom (različni nivoji bibliografskega opisa) pa je razvidno, da velja za srednji nivo.

Ad 4)

Tadeja Brešar je na vprašanje, zakaj je IZUM v svojem odgovoru realizacijo objave gradiva *'Monografske publikacije v več zvezkih/kosih'* predstavil na leto 2001, pojasnila, da z obsežnimi zapisi nastanejo problemi, ki presegajo okvire katalogizacije, ampak se dotaknejo vseh segmentov COBISS. V povezavi s tem je pojasnila, da nameravajo omenjeno problematiko na IZUM-u proučiti, ugotovitve dokumentirati in jih predstaviti delovni skupini.

Člani komisije se s predlogom niso strinjali, saj so o tem že doslej dovolj razpravljali in poskušali najti ustrežnejšo rešitev. Zdaj ne vidijo več kakšne tretje možnosti. Problem obsežnih zapisov se pojavlja tudi pri serijskih publikacijah, pa rešitve ne bomo iskali v spremembi katalogizacijskih pravil. Člani komisije so menili, naj omenjeno problematiko IZUM vnaprej rešuje na svojem področju – torej pri izpisih na OPAC-u (že pred leti je bil izdelan predlog, da se iskalni izraz na izpisih zadetkov osvetli), pri izposoji itd. V obstoječi verziji verjetno res ni smiselno delati večjih popravkov, vsekakor pa je to treba upoštevati pri načrtovanju nove platforme.

Predsednica komisije Zlata Dimec je člane komisije opozorila na predlog Skupine za revizijo ISBD-jev pri IFLA. Skupina je pregledala ISBD(M) in ga primerjala s priporočili študije *Funkcionalne zahteve za bibliografske zapise*. Predlog popravkov za ISBD(M) tako vsebuje bistveno več neobveznih elementov. Člani komisije bodo predlog pregledali (elektronski naslov jim bo posredovan skupaj z zapisnikom), rok za oddajo pripomb pa je do 15. 7.2000.

Na sestanku so se dogovorili, da bo Anamarija Valantič (SAZU) do naslednjega sestanka pripravila predlog navodil za oblikovanje bibliografskih opomb.

Člani komisije so se ob koncu sestanka dogovorili, da se bodo ponovno sestali predvidoma 17. maja 2000. Takrat bodo med drugim obravnavali poglavje o bibliografskem opisu za priročnik, ki ga NUK pripravlja po pogodbi z MZT.

Zapisa
Helena Drewry

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

MEDNARODNO LETO KULTURE MIRU

Generalna skupščina Združenih narodov je proglasila leto 2000 za Mednarodno leto kulture miru. Za osrednjega koordinatorja vseh aktivnosti je izbran UNESCO.

Eden najpomembnejših dogodkov je promocija Manifesta 2000 za kulturo miru in nenasilja, ki so jo napisali Nobelovi nagrajenci za mir. Namen je vzbuditi občutek za odgovornost, začeniši že pri posameznikih. Ni mišljen kot apel ali kot peticija, naslovljena vladam ali visokim oblastem.

Vsak posameznik lahko s svojo držo in vedenjem spodbuja kulturo miru. Vsakdo lahko prispeva k temu cilju v krogu svoje družine, mesta, regije in dežele. In vsakodnevno lahko prispeva k promociji nenasilja,

tolerance, dialoga, sprave, pravice in solidarnosti.

V dobro sedanjim in bodočim generacijam lahko delamo tukaj in sedaj. Moramo:

- spodbujati vzgojo za mir, človekove pravice in demokracijo, toleranco in razumevanje med narodi
- ščititi in spoštovati vse človekove pravice, brez izjem, in se boriti proti vsaki obliki diskriminacije
- promovirati demokratične principe na vseh družbenih ravneh
- živeti v toleranci in solidarnosti
- se boriti proti revščini in za zagotavljanje endogenega in nepretrganega razvoja, za dobro vseh, in za kvalitetno življenje posameznika in njegovega človeškega dostojanstva
- varovati in spoštovati naše okolje

Manifest 2000 je bil objavljen v Parizu 4. marca 1999. Podpiše ga lahko kdorkoli, kjerkoli. Do septembra 2000 naj bi zbrali in predali generalni skupščini Združenih narodov 100 milijonov podpisov. Tekst Manifesta:

Zavedajoč se svojega deleža odgovornosti za prihodnost človeštva, še posebej za otroke današnje in bodočih generacij bom – vsakodnevno, v krogu moje družine, pri mojem delu, v moji občini, v moji deželi in v moji regiji - :

- **Spoštoval življenje** in dostojanstvo vsakogar brez diskriminacije ali predsodkov;
- Se **aktivno zavzemal za nenasilje** in zavračal nasilje vseh oblik: fizično, seksualno, psihično, ekonomsko in družbeno, še posebej za najbolj prikrajšane in najranljivejše, kot so otroci in mladostniki;

- Svoj **čas in materialna sredstva namenjal** plemenitemu delovanju proti izključitvam, krivicam ter političnim in ekonomskim zatiranjem;
- **Branil svobodo izražanja in kulturne različnosti** in dajal prednost pogovoru in poslušanju pred fanatiziranjem, klevetanjem in zavračanjem drugih;
- **Promoviral odgovornost potrošnikov** do vseh oblik življenja in za varovanje ravnotežja v naravi;
- **Prispeval k razvoju moje občine**, ob sodelovanju čim večjega števila žensk, in spoštovanju demokratičnih principov, z namenom, da skupaj ustvarimo nove oblike solidarnosti.

Podpisi Manifesta:

on-line:

http://www2.unesco.org/manifest2000/uk/uk_f_masign.asp

ali preko sedeža UNESCO v Parizu

Tanja Pogačar

BOLOGNA PO BOLOGNI

V času od 23. do 30. maja bo *Knjigarna Konzorcij* prvič odprla vrata svojega novega prireditvenega prostora zdaj že osmi prodajni razstavi najlepših in najboljših knjig ter cederomov za otroke in mladino **Bologna po Bologni**. Letošnji izbor je kot vsa leta doslej rezultat sodelovanja KOŽ, enote Pionirske knjižnice in Knjigarne MK Konzorcij. Razstavljenih bo približno 300 knjig in 80 cederomov, ki so na letošnjem sejmu v Bologni tako ali drugače še posebej izstopali.

Otvoritev razstave bo v torek, 23. maja 2000, ob 10. uri, v Knjigarni MK Konzorcij na Slovenski 29 v Ljubljani. Slavnostna gosta na

otvoritvi bosta Milan Matos, generalni direktor založbe Mladinska knjiga in predsednik zveze založnikov pri Gospodarski zbornici Slovenije, in akademski slikar Matjaž Schmidt, član mednarodne žirije za Andersenovo nagrado.

Kot je v navadi, bo tudi letos najboljše knjige predstavila bibliotekarka Tilka Jamnik, cederome pa bo predstavil naš sodelavec Jure Hudeček. *Strokovna vodstva* bodo potekala *vsak dan*, do vključno petka 26. maja, z *začetkom ob 9.30*, razen prvi dan, 23. maja, ko bo prva predstavitev sledila otvoritvi.

Založba Mladinska knjiga se bo na razstavi predstavila z novitetami, ki so pritegnile tudi zanimanje tujih založnikov.

V času razstave bo na otroškem oddelku knjigarne na ogled izbor iz zbirke slovenskih slikanic za otroke sveta, ki so jih slovenski avtorji izdali v tujih jezikih. Zbirka, ki je last Osnovne šole dr. Pavla Lunačka iz Šentruperta, je nastala na pobudo ravnatelja gospoda J. Zupana.

Otrokom bomo popoldneve izpolnili v knjigarni z *urami pravljic*, ki bodo *vsak dan ob 17. uri*. Knjižničarja iz Pionirske knjižnice jih bosta prispevala dvakrat: v torek Ida Mlakar in v četrtek Tone Obadič.

Knjigarna Konzorcij

PREDSTAVLJAMO VAM

OBISK ODDELKA ZA BIBLIOTEKARSTVO IN INFORMATIKO - BERZSENYI KOLIDŽ V SZOMBATHELYU NA MADŽARSKEM

Med 28. in 31. marcem letos smo se predstavniki študentov in učiteljev Oddelka za bibliotekarstvo FF v Ljubljani (skupaj nas je bilo 16) odzvali povabilu madžarskih kolegov iz Szombathelya ter obiskali njihov oddlek za bibliotekarstvo, poleg tega smo si ogledali tudi nekaj knjižnic ter kulturnih in turističnih znamenitosti tega dela Madžarske. Do prvih stikov je prišlo že lani ob pripravi in izvedbi ankete o razmišljanjih in pričakovanjih študentov in diplomantov bibliotekarstva o svoji profesionalni karieri, sodelovanje na področju izobraževanja knjižničarjev pa naj bi se v prihodnje še razširilo. Na prvem srečanju smo madžarskim kolegom predstavili sistem izobraževanja knjižničarjev v Sloveniji, Oddelek za bibliotekarstvo in značilnosti našega knjižničnega informacijskega sistema. Gostitelje smo seznanili tudi z rezultati ankete. Izvedbo našega obiska je omogočila ŠOU (Študentska organizacija Univerze v Ljubljani), pa tudi Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, v okviru katere deluje sekcija študentov bibliotekarstva, ki so poskrbeli za organizacijo obiska.

Mesto Szombathely

Madžarska je razdeljena na 19 županij in ena od teh je dežela Vaš, katere središče je Szombathely, eno

najbolj starodavnih mest na Madžarskem. Prej je stalo tukaj mesto Colonia Claudia Savaria, ki ga je leta 43 odkril cesar Klavdij, poleg t.i. jantarjeve trgovske poti. Savaria je hitro postala center province in pod rimsko oblastjo doživela hiter razvoj. Po raziskavah je bil tu leta 316 rojen škof Sv. Martin. Leta 455 je mesto uničil potres in njegovo ime se več stoletij ni več pojavilo. Naslednji prvi pisni dokument izhaja iz leta 860, ko je frankovski vladar Savario podredil salzburški oblasti. Madžarski je bilo mesto vrnjeno kot bala kraljice Gizele, ki se je poročila s kraljem Szent Istvánom. Savaria je dobila od škofa mestne pravice leta 1407, od takrat dalje je lahko mesto samo urejalo svoje zadeve. V srednjem veku je mesto postalo znano kot kraj za vikende, iz česar naj bi bil potem tudi izpeljan naziv mesta - Szombathely oz. nedeljski kraj. Od leta 1578 je mesto prestolnica županije Vaš. 18. stoletje pomeni za mesto obdobje hitrega razvoja. Leta 1777 pa je Marija Terezija sem postavila tudi sedež škofije. Prvi škof je bil Janos Szily, ki je v mestu uvedel številne novosti. Žal je mesto med drugo svetovno vojno in zlasti ob njenem zaključku preživelo hude bombne napade, ki so uničili precejšen del njegovega centra. Po vojni je mesto ponovno doživelo hiter razvoj, tako gospodarski kot kulturni. Danes živi v njem 86.000 prebivalcev.

Madžarski izobraževalni sistem

Pred vpisom v osnovno šolo obiskujejo otroci predšolske izobraževalne ustanove t.j. vrtce, ki imajo socialno-zdravstveno in izobraževalno vlogo. Otroci jih lahko obiskujejo med tretjim in šestim letom starosti, obvezno pa od petega leta dalje, ko se začenja obvezna priprava na osnovno šolo. Zakon o šolstvu iz leta 1993 je uzakonil desetletno (prej t.j.

od leta 1945 dalje je bilo šolanje osemletno) obvezno osnovno šolanje madžarskega prebivalstva. Uzakonjeni so bili tudi različni nivoji šolanja, tako v vertikalni kot horizontalni smeri. Danes traja obvezno šolanje od 6. do 16. leta, dovoljeni začetek pa je med petim in sedmim letom starosti. Po osnovni šoli se lahko učenci vključijo v strokovne ali splošne srednje šole t.j. dvoletne nižje poklicne šole in tri- ali štiriletne strokovne šole, ki se zaključijo z zaključnim izpitom ali pa 4-letne gimnazije z maturo. Visoko šolstvo je organizirano na strokovni in univerzitetni ravni. Študij na kolidžih traja 3 ali 4 leta, univerzitetni študij pa 5 ali 6 let. Od leta 1993 dalje je organiziran tudi doktorski študij za Ph.D znanstveni naziv (prej so doktorate lahko kandidati pridobili po univerzitetnem študiju t.j. univerzitetni doktor oz. Dr.Univ. naziv). Ob koncu leta 1995/96 je bilo na Madžarskem 90 visokošolskih ustanov (30 univerzitetnih in 60 kolidžev). Za deželo je značilno naraščanje višine vloženih sredstev v izobraževanje (7% BDP), delež populacije stare med 25 in 34 leti, ki ima srednjo izobrazbo in delež tistih, ki obiskujejo šole in so stari med 5 in 29 leti, je nad evropskim povprečjem. Narašča število šolajočih se na srednjih splošnih šolah in pada število šolajočih na srednji strokovni (3-letni) stopnji. Kljub hitremu naraščanju števila študentov v zadnjih letih pa Madžarska na tem področju še vedno dosega le dve tretjini evropskega povprečja.

Študij bibliotekarstva na Madžarskem

Začetki izobraževanja madžarskih knjižničarjev segajo v leto 1899, ko so bili izvedeni prvi izobraževalni tečaji, po drugi svetovni vojni pa so začeli ustanavljati tudi bibliotekarske šole (prvi študij bibliotekarstva je bil

organiziran v okviru budimpeštanske univerze, in sicer leta 1949). Po letu 1990 so se začeli poskusi harmonizacije študijskih programov z mednarodnimi strokovnimi standardi. Zadnjih deset let je na madžarskem moč zaslediti tudi več poskusov rekonceptualizacije bibliotekarstva glede na odnos do informacijske in komunikacijske znanosti, menedžerskih znanosti ter računalništva. Po letu 1990 je mnogo oddelkov za bibliotekarstvo nazivu dodalo termin informatika (ki pri njih vključuje tako informacijske vede kot tudi informatiko v našem pomenu), s čimer so želeli poudariti nujnost vključevanja računalniške in komunikacijske znanosti ter menedžmenta v izobraževanje knjižničarjev. Danes ima samo še eden od kolidžev odderek za bibliotekarstvo.

Visokošolski študij bibliotekarstva t.i. magistrski program (5 let) izvajajo tri univerze, diplomske programe (3 ali 4 leta) pa izvajajo kolidži, večinoma pedagoške šole. Redni študij bibliotekarstva je dvopredmetni študij (običajno kombiniran z matematiko, zgodovino, tujim jezikom, informacijsko tehnologijo, menedžmentom v kulturi ipd.), izredni študij pa je običajno enopredmetni. Redni študij obsega na magistrski stopnji 1.300 pedagoških ur, na diplomski stopnji pa 1.200 pedagoških ur. Prišteti moramo seveda še obvezno prakso. Obvezni splošni predmeti so: psihologija, pedagogika, filozofija, sociologija, logika, tuji jezik in telesna vzgoja. Trenutno je na Madžarskem okoli 1.200 študentov bibliotekarstva. Magistrski programi se izvajajo na treh univerzah (Budimpešta, Debrecen in Szeged), diplomski programi se izvajajo na devetih kolidžih oz. pedagoških fakultetah. Le dve univerzi ponujata doktorski, 3-letni program, od leta 1998/99 dalje (univerzi Debrecen in Eötvös). V Szombathelyu se izvaja diplomski

program bibliotekarstva, in sicer od leta 1962 dalje, kar pomeni, da je to druga ustanova na Madžarskem, ki je začela izvajati študij bibliotekarstva.

Za študijske programe bibliotekarstva in informatike je značilna velika neusklajenost med šolami, ki jih izvajajo, prisotno je tudi veliko pomanjkanje učnega osebja in tehnične opreme. Omenili bi, da je bila leta 1999 ustanovljena nacionalna delovna skupina za harmonizacijo diplomskih in magistrskih študijskih programov, v letu 2000 pa naj bi se začel postopoma uvajati tudi kreditni sistem študija.

Berzsenyi kolidž, Odderek za bibliotekarstvo in informatiko

Odderek je bil ustanovljen leta 1962 (dvopredmetni študij – bibliotekarstvo in menedžment v kulturi), diplomski študij bibliotekarstva pa se izvaja od leta 1973 dalje, in sicer v kombinaciji z drugo študijsko smerjo. Odderek ima 10 redno zaposlenih učiteljev in 3 zunanje sodelavce. V letu 1998/99 je bilo na oddelku 148 rednih in 18 izrednih študentov. Zaradi krčenja obsega programov na kolidžu, je tudi odderek za bibliotekarstvo pred težko nalogo – skržiti število zaposlenih. Nov študijski program je odderek uvedel leta 1997/98, obsega 3 usmeritve: za splošnoizobraževalne knjižničarje, za šolske knjižničarje in za informacijske menedžerje (information managers). Če bi na grobo strukturirali predmetnik, bi ocenili, da zajemajo zgodovinski predmeti 8% programa, informacijska tehnologija 20%, knjižnični menedžment 25% in interdisciplinarni predmeti 47%.

Glede na naše pogovore s študenti in učitelji oddelka za bibliotekarstvo, bi rekli, da zaposlitvene možnosti diplomantov tega študija niso nič kaj vzpodbudne, saj tudi status knjižničarskega poklica na Madžarskem

ni visok. Večina diplomantov bibliotekarstva se zaposli na področju drugega izbranega študija, kot učitelji, delavci založb, v uredništvih, množičnih medijih, kulturnih ustanovah ipd. Študentje bibliotekarstva so vsi po vrsti zatrjevali, da ne vidijo svoje prihodnosti kot delavci knjižnic, ampak bodo službe najprej iskali v drugih ustanovah, še zlasti zasebnih. Takšne rezultate so dobili tudi po izvedbi ankete o pričakovanjih in razmišljanjih o bodočem poklicu. Ker se širi informacijski sektor in s tem naraščajo potrebe po informacijskih specialistih, je razumljiva reakcija študentov, ki se ob izbiri usmeritve praktično vsi odločajo za smer informacijski menedžment, šolske in splošnoizobraževalne knjižnice pa se jim ne zdijo perspektivno mesto za kasnejšo zaposlitev in kariero.

Spoznavni in kulturni večer

Zvečer prvega dne našega obiska Oddelka za bibliotekarstvo in informatiko, so nam priredili spoznavni večer. Srečanja so se udeležili poleg študentov bibliotekarstva in njihovih profesorjev tudi profesorji z oddelka za slavistiko. Pripravili so nam pravo pojedino z obilo dobre hrane in pijače, od katere nas je še dolgo spremljal okus nadevanega piščanca po bavarsko in vina Bikova kri. Najprej so nam pripravili zdravico, ki jo je izrekel v izbrani slovenščini njihov predstojnik slavističnega oddelka. Potem, ko smo nazdravili, smo presenetili predstojnika oddelka za bibliotekarstvo z manjšim darilom, ki ga je bil zelo vesel. Žal smo imeli nemalo težav pri poskusih medsebojnega spoznavanja, saj so se pokazale skoraj nepremostljive jezikovne omejitve, kajti naši gostitelji so znali predvsem nemško in rusko, mi pa angleško. Pa smo se vseeno razumeli, čeprav so nas potem bolele roke.

Poleg spoznavnega so nam gostitelji pripravili drugi dan še kulturni večer. Program so začeli madžarski študentje, ki so se predstavili po letnikih: prvi letnik se je izkazal z modno revijo oblačil knjižničarjev skozi zgodovino; drugi je pokazal mojstrsko posnet video film o tipični predstavnici knjižničarjev in njenih problemih, ki jih ima z delom in nepotrebni obiskovalci knjižnice; tretji in četrti letnik pa sta pripravila skeč in kviz. Kljub trudu, ki so ga vložili v pripravo in izvedbo kulturnega večera, so žal pozabili na to, da mi ne razumemo madžarščine. Slovenski študentje bibliotekarstva so izbrali "univerzalni jezik" in se kot lep zborček nadobudnih knjižničarjev preizkusili v pevskih talentih. Slovenijo so predstavili s pesmimi, značilnimi za posamezne regije. Venček narodnih je spretno povezala Saša, Manuela pa je madžarske kolege nagovorila v madžarščini. Za konec kulturnega večera so nam madžarski študentje predstavili še njihovo narodno nošo in nekaj tradicionalnih plesov, kar je večer zaključilo s prijetnim ozračjem, ob ploskanju in vriskanju.

Obiski nekaterih knjižnic

Med našim obiskom v Szombathelyu smo si ogledali tudi nekaj knjižnic. Ocenili bi, da delujejo v precej slabših pogojih, kot naše knjižnice, tudi finančno nagrajevanje madžarskih knjižničarjev je zelo nizko, vendar pa svojo delavnost izvajajo z veliko ljubezni do knjižničarskega poklica in občutkom odgovornosti do uporabnikov. O enotnem knjižničnem informacijskem sistemu na Madžarskem ne moremo govoriti, tudi programska podpora, ki jo knjižnice uporabljajo pri avtomatizaciji svojega poslovanja, je zelo raznolika. Je pa možno zaslediti prodor programske opreme Aleph. Le-to z velikim zadovoljstvom npr.

uporabljajo ravno v knjižnici kolidža Berzsenyi.

Semeniška knjižnica: Janos Szily, prvi škof Szombathelyja, je decembra 1791 podaril svojo bogato knjižno zbirko semenišču in s tem postavil temelje današnji knjižnici, ki ima 70.000 enot gradiva. Izposoja gradiva na dom ni bila nikoli možna, ampak le uporaba znotraj knjižnice. Knjižnica je nameščena v čudovitem prostoru, kajti po škofovem naročilu je Istvan Dorffmaister okrasil čitalnico in prostor, v katerem je največ knjig, s freskami. Leta 1884 se je gradnja knjižnice nadaljevala - zaradi prostorske stiske so nadgradili salo (glavni prostor), ki so ga baročno opremili, strop knjižnice pa je v neo-renesančnem stilu okrasil Ferenc Storno. V knjižni zbirki je najdragocenejših 16 srednjeveških kodeksov, med katerimi je še posebej dragocen Psalm z notnim zapisom iz 13. stoletja. Med 96 inkunabulami hranijo en unikat in tri redkosti. Najlepši je rokopis Antoniusa Koburgersa iz Numberga, ki ima inicialo z zlatimi lističi. Omeniti je treba tudi zelo dragoceno, posebno zbirko kardinala Herzana, drugega škofa Szombathelyja, ki šteje 5.000 enot, ki imajo usnjene platnice in bogato pozlato.

Okrajna splošnoizobraževalna knjižnica: Knjižnica je začela delovati že leta 1880 in se med obema vojnama razvila v pomembno mestno institucijo. Pri tem je imel pomembno vlogo Agoston Pavel, ki je bil ravnatelj knjižnice med leti 1924 in 1943. Po vojni je knjižnica do leta 1952 delovala kot mestna knjižnica. Po tem letu pa je postala okrajna knjižnica in od leta 1956 nosi ime Daniel Berzsenyi. Leta 1970 se je preselila v novo zgradbo, kjer deluje tudi danes. Je osrednja knjižnica za Železno županijo in osnovna knjižnica za narodne manjšine. Od leta 1978

prejema obvezne izvode. Sodeluje tudi z raznimi knjižnicami iz Evrope (npr. Avstrije, Finske, Slovenije) in si z njimi izmenjuje izvode knjig. Knjižnična zbirka vsebuje 453.849 enot, od tega 385.835 knjig, 30.349 časopisov in 25.360 enot avdio gradiva. Računalniško podprt sistem imajo od leta 1991.

Mestna knjižnica Chernel Kalman, Kőszeg: Knjižnica je bila ustanovljena leta 1954 in predstavlja del t.i. virtualne knjižnice, ki jo izgrajuje knjižnica Daniel Berzsenyi. 30 let je delovala le na 143 kvadratnih metrih, zato so leta 1959 oddelek z gradivom s posameznih strokovnih področij morali preseliti na drugo lokacijo. Znatne spremembe je doživela leta 1984, ko se je preselila. Takrat je tudi prevzela ime Chernel Kalman, in sicer po domačem odvetniku in pisatelju. Knjižnica, ki deluje danes je v posebno lepem okolju, je morala po preselitvi zmanjšati svoje prostore, tako da danes sprejema uporabnike le še na tretjini nekdanje površine. Tako mora v enem samem nadstropju izvajati dejavnosti oddelka za odrasle in otroškega oddelka. Kljub zmanjšanemu prostoru uspešno opravlja svoje naloge.

Ogled nekaterih kulturnih in turističnih znamenitosti

V mesto **Szombathely** in njegovi ožji ter širši okolici najdemo številne kulturne spomenike in turistične zanimivosti. Časa smo sicer imeli bolj malo, a kljub temu smo se podali najprej na ogled kulturnih znamenitosti Szombathelyja. Dušan, bodoči študent ljubljanske univerze, nam je predstavil mestno hišo, katedralo, semenišče, glavni trg, rimske ostanke mesta itd.

V mestu **Keszthely** smo si ogledali **baročno palačo Festetics**, ki je četrta največja palača na Madžarskem, znana po veličastno izrezljanem hra-

stovem pohištvu in **Helikonski knjižnici**. Knjižnico je v 18. stoletju ustanovil knez Gyorgy Festetics. Imenuje se po grški planini, kjer naj bi prebivale muze. Urejena je v empirskem slogu in hrani okoli 86.000 enot gradiva. V hodnikih palače je razstavljeno zgodovinsko orožje, galerija ogledal pa je znana po koncertih in razstavah. V grajskem parku vsako poletje potekajo Keszthelyski glasbeni tedni. Mesto Keszthely je znano še po Balatonskiem muzeju (geologija, favna in flora), Gotski frančiškanski cerkvi iz leta 1386., Rotovžu, deloma srednjeveški hiši Peto, kjer se je rodil skladatelj Karl Goldmark ter po Agronomski fakulteti, ki je bila prva visoka šola te vrste v Evropi, ustanovljena že leta 1795.

Madžarske seveda ne moreš zapustiti brez obiska **Blatnega jezera**, ki je največje jezero srednje Evrope in turistično zelo privlačen kraj. Domačini mu pravijo tudi madžarsko morje. Meri 595 km² in je v povprečju globoko samo 3-4 m. Najgloblja točka ima globino 12 m. Ob Blatnem jezeru so možnosti za kopanje zelo ugodne od pomladi pa do pozne jeseni. Voda je namreč plitva in zato se poleti ogreje celo do 28 stopinj. Južno obrežje pokriva fin pesek. Ima podolgovato obliko in se vleče od JZ proti SV v dolžini okoli 78 km.

Obiskali smo tudi **Koszeg** na severu županije Vaš, ki ima 12.000 prebivalcev in je znano po svoji zgodovini in po zgodovinskih spomenikih. Prve omembe mesta segajo v 13. stoletje, znano pa je postalo po zaslugi Jurišiča Mikloša, ki je leta 1532 obvaroval mesto pred turškim vpadom. Vojne so spomenikom prizanesle, tako da je še danes eno od glavnih turističnih mest županije. Med kulturnimi znamenitostmi naj omenimo grajski muzej. Veliko turistov privabijo tudi razne prireditve, ki potekajo skozi vso leto.

Srečanje po srečanju...

Na Oddelku za bibliotekarstvo smo 18. aprila zvečer za vse tiste, ki niso bili z nami v Szombathelyu, organizirali predstavitev našega obiska na Madžarskem. Želeli smo z ostalimi študenti deliti naša nova spoznanja, občutke... Intenzivno smo se pripravljali na to predstavitev, za katero smo pričakovali, da bo dobro obiskana. Vendar smo doživeli le bridko razočaranje, lahko bi rekli kar, da je bil to hladen tuš za nas vse, ki smo se tistega dne zbrali na fakulteti in se srečanja z ostalimi študenti resnično veselili... Prišel je namreč samo en študent, čeprav je na študij bibliotekarstva vpisanih več kot 300 študentov! Zakaj je bilo tako, lahko le ugibamo. Vprašamo pa se lahko, kaj to pomeni za našo (bibliotekarsko) stroko, ki bo v svoje vrste kmalu pridobila mlade ljudi, ki v sebi ne nosijo pomembnih občutkov, kot so ZANIMANJE, INTERES, RADOVEDNOST... Mogoče smo tudi tisti, ki smo pripravljali predstavitev, naredili kakšno napako.

Tisti večer smo se posedli ob obložene mize (za obiskovalce smo pripravili tudi nekaj za "pod in na zob") in iskali napake v sebi. Najprej se je pojavilo vprašanje, če smo dovolj naredili za promocijo predstavitve. Smo - poleg obvestila na oglasni deski so nekateri profesorji že tedne opozarjali na bližajoči se večer, vendar kljub temu ni bilo odziva. Gre torej pri večini vpisanih na študij bibliotekarstva le za to, da si želijo pridobiti list papirja, na katerem bo pisalo DIPLOMA? Mogoče pa se bomo po tem ponesrečenem srečanju enkrat le vprašali, kdo študira bibliotekarstvo in zakaj. Anketo o pričakovanih in razmišljanjih študentov bibliotekarstva pa bi tudi veljalo čimprej ponoviti... Seveda pa nam neuspelo srečanje ne bo vzelo volje, prve ideje o organizaciji obiska študentov in profesorjev iz

Szombathelya v Ljubljani so že bile izrečene.

Melita Ambrožič,
Manuela Hari,
Stane Hribar,
Darja Kamenšek,
Darja Kogovšek,
Dare Majcenovič,
Nataša Skalin
Nina Šulek

ŠTUDIJSKI OBISK FINSKIH KNJIŽNIC

Študijski obisk finskih knjižnic je potekal od 11. do 16. aprila 2000. V helsinški mestni knjižnici nam je svetovalka za kulturne zadeve pri Ministrstvu za izobraževanje, kamor sodijo splošne knjižnice, predstavila knjižnični sistem. Javne knjižnice so zakonsko opredeljene z nacionalnim programom. Sredstva za delovanje pa jim omogoča tako država (za zgradbe in bibliobuse) kot lokalne skupnosti, ki imajo tudi sicer pomemben vpliv na njihovo delovanje. Pomoč države pri gradnji je omogočila tudi revnejšim področjem višjo stopnjo razvoja knjižnic. V zadnjem obdobju je vlada vložila veliko sredstev v mrežne povezave knjižnic in internet preko katerega je možen dostop do katalogov knjižnic.

Drugi tipi knjižnic vsebinsko in organizacijsko služijo ustanovam, v katerih delujejo.

Finci imajo na državnem nivoju organizirano t.i. depozitno knjižnico, kamor knjižnice vseh tipov skladiščijo gradivo, ki ga ne rabijo več, obenem pa je to gradivo ponudba za knjižnice, ki si ga želijo. Ta knjižnica ni namenjena obiskovalcem.

Finske knjižnice imajo:

- zelo visoko stopnjo obiska in izposoje na prebivalca, saj 80%

prebivalcev koristi usluge javnih knjižnic

- arhitekturno dovršene in funkcionalne zgradbe.

Uporaba knjižnice je brezplačna, obiskovalci plačajo rezervacije, odškodnine za poškodovano gradivo, kopiranje.

Študijski obisk je zajemal ogled in predstavitev mestnih knjižnic (Helsinki, Lahti, Tampere, Rovaniemi) ter njihovih podružnic. Spoznali smo 16 knjižnic, njihovo arhitekturo in notranjo organizacijo delovanja. Osrednja helsinška knjižnica npr. centralizirano nabavlja in obdeluje gradivo, nato ga razvaža po svojih podružnicah. Prostori, kjer domujejo knjižnice, so namenske zgradbe (npr. Tampere, Lahti, Vihti..) tudi preurejene tovarne (npr. Karkkila), druge adaptirane stavbe (Loviisa, Cable Book Library v Lasipalatsi z veliko zbirko neknjižnega gradiva). Knjižnične zgradbe imajo poleg ustreznih in obsežnih prostorov za osnovno dejavnost še npr. kavarne, sobe za poslušanje glasbe, sobe za učenje inštrumenta, študijske sobe, večnamenske dvorane, pravljíčne sobe, računalniške učilnice, razstavne prostore, zimske vrtove. Izposoja je avtomatizirana, poleg tega imajo knjižnice še avtomate za vračanje in izposoja gradiva. Oprema za gradivo je enotna in funkcionalna, ustrezno osvetljena. Posebej vabljivi so otroški oddelki, kjer je postavitvev tako urejena, da otroci zbirajo gradivo npr. pri žirafi, žabi...

Za obiskovalce so v večini odprte od 10. do 20. ure, ob sobotah običajno do 15. Čitalnice so v večjih mestih odprte tudi ob nedelja.

Pregledno urejene zbirke gradiva, ustrezna signalizacija in vodiči po knjižnicah omogočajo, da se obiskovalci sami dobro znajdejo.

Obisk finskih knjižnic nam je pokazal možnosti za novo kvaliteto v domačem okolju. Organizacija je

kljub velikemu številu knjižnic in razdaljam med njimi potekala brez zapletov in zamud, za kar se moramo zahvaliti finskim kolegom, zlasti Kristini, in našemu organizatorju Viliju.

Roža Kek

"PROSTO PO PREŠERNU - TUDI O LJUBEZNI" in IZPOSOJA SLOVENSKIH KNJIG V MEDNARODNI KNJIŽNICI (IJB) V MÜNCHNU

Rada bi vas obvestila o zaključku dveh nalog *Borze branja*¹ v letošnjem letu:

"Prosto po Prešernu - tudi o ljubezni"

Pri tem sodelujemo KOŽ, Borza branja, Bralna značka Slovenije in Slo-

¹Ministrstvo RS za kulturo je za Bralno značko Slovenije odobrilo, MOL pa sprovedla novo delovno mesto za promocijo branja, ki je organizacijsko pripeto na Knjižnico Otona Župančiča (prostor ima v njeni enoti Pionirska knjižnica). Imenovali smo ga *Borza branja*. Knjižnica Otona Župančiča namreč že ima (v enoti Delavska knjižnica) *Borzo znanja* in *Borzo dela*. Borza pomeni *urad za posredovanje*; *Borza branja* je torej tudi po tej plati kar ustrezno ime, saj se razvija kot ponudba in povpraševanje po različnih projektih in akcijah v prizadevanjih za večjo bralno pismenost. Le-te je mogoče izpeljati le v sodelovanju z več dejavniki na področju branja. Za enkrat sem v *Borzi branja* zaposlena le ena sodelavka, pa tudi sicer zaradi nujnosti *povezovanja* za enkrat ne vidim smisla v njenem širjenju, temveč bolj v integraciji. Izhajam s svojega siceršnjega strokovnega področja - mladinske književnosti in promocije branja.

venski etnografski muzej. Ob *Prešernovem letu* smo razpisali natečaj z naslovom *"Prosto po Prešernu - tudi o ljubezni"*. Želeli smo spodbuditi skupinska dela na kateremkoli mediju *na temo ljubezni kot rezultat razmišljanja učencev o Prešernu in njegovih ljubezenskih pesmih ali pa o ljubezni kar tako*: poustvarjalnost ob prešerniani (Prešernovih delih in literaturi o Prešernu); literarno, likovno, filmsko in drugo ustvarjalnost; raziskovalno in projektno delo idr. V pošteev so torej prišla skupinska dela učencev pri rednem pouku, izbirnih vsebinah, interesnih dejavnostih, v krožkih in pri drugih oblikah skupinskega in sodelovalnem učenja. V roku (do 14. aprila 2000) se je na natečaj odzvalo 90 OŠ, 88 iz Slovenije, ena iz zamejstva in ena šola dopolnilnega pouka slovenščine v Švici; 46 je literarnih del, 28 likovnih, 16 poročil o projektih in raziskavah. V času, ko pišem to poročilo, obdelava gradiva šele poteka; pripravili bomo katalog razstave. Strokovna žirija, ki jo sestavljajo mag. Milena Blažič (Pedagoška fakulteta, Ljubljana), Darja Lavrenčič Vrabec (KOŽ, enota Pionirska knjižnica) in akademski slikar Matjaž Schmidt, bo izbrala tri najboljša skupinska dela, katerih mladi avtorji in njihovi mentorji bodo nagrajeni s popotovanjem po Prešernovi Gorenjski. To nagrado bo prispevala založba Prešernova družba, sicer pa natečaj sofinancira Ministrstvo za kulturo (razpis ob *Prešernovem letu*). Vsa dela bodo razstavljena od 15. maja do 19. junija 2000, v Slovenskem etnografskem muzeju, Metelkova 2, Ljubljana. Vljudno in prisrčno vabljeni, da si ogledate razstavo in še posebej **na otvoritev razstave, ki bo v ponedeljek, 15. maja 2000, ob 11. uri**. Na otvoritev razstave smo povabili tudi županjo mesta Ljubljane gospo Viktorijo Potočnik, ministra za kulturo gospoda Jožefa

Školča ter ministra za šolstvo in šport gospoda dr. Pavleta Zgago. Program bodo prispevali učenci z nekaterih OŠ, ki so poslali svoje izdelke na natečaj. Sicer pa pričakujemo, da bodo osnovne šole ogled razstave vključevale v svoje končne izlete. Slovenski etnografski muzej je odprt vsak dan od 10. do 18. ure, ob ponedeljkih je zaprt (kar pa ne velja za ponedeljek, ko bo otvoritev). Ob nedeljah je vstop prost.

Ponovna uvedba izposoje slovenskih knjig v Mednarodni mladinski knjižnici (IJB) v Münchnu

V tej akciji sodelujejo Bralna značka Slovenije, Ministrstvo Republike Slovenije za šolstvo in šport ter Generalni konzulat RS v Münchnu. V IJB (Mednarodni mladinski knjižnici) že nekaj let ni bilo na izposoji slovenskih mladinskih knjig. Večjo dostopnost slovenskih knjig pa si želijo Slovenci v Münchnu in okolici: učiteljice in učenci dopolnilnega pouka slovenščine, člani slovenskih društev in klubov, slovenskih katoliških misij idr. Borza branja je spodbudila IJB, da ponovno uvede izposajo slovenskih knjig. Da bi fond pomladili, smo v decembru lani naprosili slovenske založbe, da so knjige v ta namen darovale (DZS, Karantanija, Mladinska knjiga, Mohorjeva družba, Prešernova družba, Slovenska knjiga, Učila, Viharnik), Ministrstvo za šolstvo in šport pa jih je še za 150.000 Sit dokupilo. **Slavnostna otvoritev bo v petek, 19. maja ob 17. uri;** poskrbeli bomo, da bo slovensko-bavarsko politično-kulturno obarvana ter medijsko podprta. Na otvoritvi bodo slovenske družine z otroki, predstavniki slovenskih podjetij, člani slovenskih društev in klubov, slovenskih katoliških misij idr. Po nekaj slavnostnih nagovorih bodo program prispevali učenci dopolnilnega pouka slovenščine. Sledil bo ogled knjižnice in vpis otrok v knjiž-

nico, ki si bodo že lahko izposodili slovenske knjige. V družabnem delu, ki se bo v lepem vremenu odvijal kar na grajskem dvorišču (IJB je namreč v gradu Blutenburg), bo pogostitev prispevalo eno od slovenskih podjetij na Bavarskem.

Tilka Jamnik

MEDNARODNA SREČANJA

STRATEGIJA IN MOŽNOSTI FINANČNE PODPORE ZA RAZVOJ ALBANSKIH SPLOŠNIH KNJIŽNIC Tirana, 20-21. marec

Mednarodno posvetovanje, katerega namen je bil poiskati najboljši način za (ponovno ?) vzpostavitev mreže splošnih knjižnic, je organiziralo albansko Ministrstvo za kulturo v sodelovanju z nacionalno knjižnico.

Pravzaprav je o albanskih knjižnicah težko kaj napisati, posebej, če naj bodo podatki resnični in objektivni. Žal sem bila samo v Tirani in nisem v živo videla nobene knjižnice. V Tirani pa so vse zaprte in Nacionalna knjižnica je hkrati tudi edina splošna knjižnica. Podatki o številu knjižnic nihajo med 32 in 70. Koliko jih je v resnici, nihče ne ve, kakor tudi ne koliko je v njih gradiva, koliko zaposlenih in še najmanj koliko ljudi jih uporablja.

Kolega Ramazan Vozga, zaposlen v Nacionalni knjižnici, je bil albanski nacionalni koordinator pri projektih PLDP in PubliCA in je v zadnjih dveh

letih dvakrat obiskal Slovenijo. Svoje navdušenje nad ureditvijo in delovanjem slovenskih splošnih knjižnic je prenesel tudi na svetovalca za založništvo in knjižničarstvo na alban-skem Ministrstvu za kulturo. Oba sta se strinjala, da za pomoč pri razvijanju albanskih knjižnic zaprosijo slovenske knjižničarje. Rezultat teh pogovorov je bilo povabilo na konferenco.

Kot tuji predavatelji smo bili povabljeni Rob Davies in David Fuegi, ki sta predstavljala svetovalno organizacijo Education for Change iz Londona, direktor splošne knjižnice Veria (Grčija), Ioannis Trohopulus in Breda Karun. Izbira predavateljev je temeljila na dogovorih o sodelovanju, ki so stari že več let, vendar do srečanja zaradi negotovih političnih in ekonomskih razmer v Albaniji prej ni moglo priti.

Kolega iz Anglije sta predstavila možnosti financiranja knjižničnih projektov na evropskem nivoju in tudi obljubila vso pomoč, ko bo prišlo do konkretnih dogovorov.

Ioannis Trohopulos je direktor naj-sodobnejše grške splošne knjižnice, ki se je razvila ob sodelovanju v dveh evropskih projektih, MOBILE in ISTAR. Prav to, namreč možnosti, ki jih prinaša vključenost v mednarodne projekte, je bila tema Ioannisovega referata.

V svojem govoru sem predstavila slovensko mrežo splošnih knjižnic, knjižnično-informacijski sistem, način rednega in dodatnega financiranja in spremembe v razumevanju vloge splošne knjižnice v sodobni družbi.

Prvi dan posvetovanja je bil namenjen potencialnim financerjem, brez katerih mreže splošnih knjižnic ne bo mogoče vzpostaviti. Povabljeni so bili predstavniki Nacionalne fundacije Soroš, nekaterih zainteresiranih veleposlaništev in drugih evropskih fondacij. Najpomembnejši

potencialni financer je gotovo Fundacija Soroš, zato smo z njenimi predstavniki imeli tudi ločene razgovore.

Drugi dan se je posvetovanja udeležilo približno dvajset direktorjev splošnih knjižnic iz vse Albanije. Program, vsebinsko prilagojen drugačni publiki, se je ponovil. Slika, ki si jo je bilo iz pogovorov mogoče ustvariti, je vse prej kot optimistična. Občine, ki naj bi knjižnice financirale, svojih obveznosti v večini ne izpolnjujejo – kako bi jih, če je celotni letni proračun manjše občine približno 5.000 \$ (ja, prav ste prebrali, ni napaka).

Vendar so med knjižnicami tri, ki so znale najti tudi drugačne vire financiranja in so lahko poleg normalnega dotoka gradiva kupile tudi nekaj računalnikov. Rezultat pogovorov z predstavnikom Ministrstva za kulturo in Fundacije Soroš je, da se s finančno pomočjo obeh institucij te tri knjižnice razvijejo kot vzorčne. Predstavniki knjižnic bi se izobraževali v Grčiji in Sloveniji, in kot svetovalci bi bili v projekt vključeni slovenski in grški knjižničarji.

Realizacija projekta je odvisna od mnogih dejavnikov, od katerih je še najmanj vprašljiva želja in pripravljenost knjižničarjev. Žal albansko družbo obvladujejo črni trg, korupcija in mafija in bojim se, da so v sistemu teh vrednot knjižnice prav na repu.

Breda Karun

NOVE PUBLIKACIJE

OB IZIDU KNJIGE BIBLIOTERAPIJA

V začetku letošnjega leta je Oddelek za bibliotekarstvo na Filozofski fakulteti, v zbirki BiblioThecaria (št. 4), izdal učbenik Tatjane Reščič Rihar in Jožeta Urbanije z naslovom: **Biblioterapija**. Lahko rečemo, da smo Slovenci dobili temeljno delo s področja biblioterapije, področja, za katerega obstaja mnogo definicij in ga lahko najširše razumemo kot program dejavnosti, ki temeljijo na interaktivnih procesih med mediji in ljudmi. Mediji pomenijo knjižno in neknjižno gradivo, ki ga ljudje vključeni v te procese, uporabljajo s pomočjo posrednika. Biblioterapija posega predvsem na področje psihologije in bibliotekarstva.

Cilj biblioterapije je zagotavljanje normalnega razvoja ali spreminjanja motečega vedenja posameznikov pod vodstvom enega ali več strokovnjakov. V učbeniku se seznanimo tudi s tremi osnovnimi vrstami biblioterapije: institucionalno, klinično in razvojno. Poglavje o semantiki biblioterapije pa nas seznani z njenimi cilji, zgodovino biblioterapije, njenim izvorom v knjižničarstvu in psihologiji. Margaret Monroe, znana profesorica knjižničarstva, meni, da je biblioterapija samo del usmerjenega branja. Biblioterapija mora biti del knjižničnih storitev. Referenčna služba, usmerjeno branje in biblioterapija so si zelo blizu. Vsi trije zadovoljujejo potrebe po informacijah, učenju in svetovanju oziroma usmerjanju. Referenčna dejavnost je usmerjena na določen predmet ali področje ter je informativna in kratkotrajna, usmerjeno branje je prav

tako objektno, vendar je prvenstveno vzgojno naravnano. Biblioterapija pomeni torej dolgoročno strategijo delovanja knjižnice na terapevtskem področju.

Posebno poglavje je namenjeno teoriji o estetskih učinkih biblioterapije kjer je doživljanje razloženo kot dinamičen pojav, ki ga spremljajo različne stopnje: izbira teksta, selekcija, internalizacija, identifikacija, projekcija, reakcija in katarza ter uvid. Vse vrste biblioterapije poudarjajo interakcijo med bralcem in literarnim delom, ki ima pri tem vlogo drugega živega bitja. Pogovor, ki ga po branju vodi terapevt, vodi do uvida, ki je glavni cilj vsake terapije. Dinamika v biblioterapiji pomeni odpravljanje določene motnje z branjem. Cilj biblioterapije je sprememba stališč in vedenja, kar je tudi predmet socialne psihologije.

Uporabniki biblioterapije so različni, vse od otrok v rednih šolah in šolah s prilagojenim programom, do bolnikov s telesnimi in duševnimi boleznimi, odvisnikov, prestopnikov in skupin glede na starost. Biblioterapija z odraslimi se izvaja predvsem skupinsko in drugače od biblioterapije z otroki, ki imajo manjši besedni zaklad, težave z izražanjem, kratkotrajno koncentracijo ipd. Pri zelo majhnih otrocih pridejo v poštev avdiovizualni pripomočki.

O tem kdo lahko izvaja biblioterapijo informativno izvemo v zadnjem poglavju knjige kjer je opisano tudi izobraževanje in usposabljanje za biblioterapijo. Vsekakor pa biblioterapevt ne more biti tisti, ki ni tudi ustrezno strokovno usposobljen pa naj si bo to zdravnik, knjižničar, psiholog, psihiater, poklicni terapevt, socialni delavec ali pedagog. Biblioterapija zahteva interdisciplinarni pristop, ki združuje znanja iz vseh naštetih področij, zato so najuspešnejši izvajalci biblioterapije prav gotovo timi sestavljeni iz različnih

strokovnjakov z različnih strokovnih področij.

Učbeniku je na koncu dodan pregleden seznam tuje literature, ki bo v veliko pomoč vsem, ki se poklicno kakorkoli že ukvarjajo ali se še nameravajo ukvarjati s področjem biblioterapije. Med slednje sodijo tudi knjižničarji. Omenjeni učbenik bo tako zapolnil vrzel v slovenskem knjižnem prostoru, kot tudi v slovenski bibliotekarski literaturi in bo dobrodošel tako za študente bibliotekarstva kot tudi za knjižnične delavce.

Zdenka Sušec

PRISPEVEK K ZGODOVINI MARIBORSKIH KNJIŽNIC

Fanika Krajnc-Vrečko: *Teološka knjižnica Maribor – duhovna vez med preteklostjo in prihodnostjo*

Zadnje dni minulega leta je pri založbi Družina izšla knjiga, ki predstavlja 140 letni razvoj mariborske škofijske in teološke knjižnice.

Teološka knjižnica Maribor je visokošolska strokovna in znanstvena knjižnica, ki se je razvijala skupaj z Lavantinskim bogoslovnim učiliščem od ustanovitve leta 1859, do razglasitve Visoke bogoslovne šole leta 1940 in do sodobne Teološke fakultete. Ob bogoslovni šoli je knjižnica zbirala in hranila knjige Lavantinske škofije iz obdobja pred preselitvijo škofijskega sedeža iz Šent Andraža v Labodski dolini v Maribor in kasneje pod vodstvom šestih mariborskih škofov od Antona Martina Slomška do sedanjega škofa dr. Franca Krambergerja. Knjižni fond obsega posamezne bolj ali manj zaključene zbirke, ki so sestavljale škofijsko in bogoslovno knjižnico

mariborske škofije v različnih obdobjih njenega delovanja. Številni ex librisi in žigi z najrazličnejšimi imeni škofijskih in bogoslovnih knjižnic pričajo o zgodovinskem razvoju ustanove, ki je bila nenehno prisotna, vendar je o njej zelo malo, ali v nekaterih obdobjih celo nič zapisanega. Ravnatelji in vodje knjižnice so v zadnjem desetletju skušali prikazati njen zgodovinski razvoj, vendar ta poročila prinašajo le sodobne statistične podatke o delu knjižnice. Ob predstavitvi razvoja Teološke knjižnice Maribor se je bilo treba zanesti zgolj na knjižni fond, kar pa znova dokazuje, da kljub različnim imenom lahko govorimo o kontinuiranem obstoju ene same ustanove z vedno isto vsebino. Govorimo torej o sto štiridesetletni skrbi za strokovno in znanstveno teološko knjigo v Mariboru. Kljub stalni prisotnosti škofijske in teološke knjižnice v Mariboru je bila le-ta v zadnjih letih prisiljena ponovno zaprositi za uradno priznanje njenega statusa, ker jo je državna matična služba iz nepojasnjenih razlogov zbrisala iz seznama slovenskih visokošolskih knjižnic. Prav to pa je vzpodbudilo avtorico pričujočega dela, da je skušala zbrati podatke o zgodovinskem razvoju in 140-letni prisotnosti knjižnice v Mariboru in v slovenskem kulturnem ter znanstvenem prostoru. Ker pa skrbi za znanstvene vire ni mogoče ločiti od skrbi za rast in razvoj ustanove, katere člani te vire uporabljajo, je bilo nujno v grobem nanizati pomembnejše mejnike v razvoju teološkega študija v Mariboru, ki so ga zaznamovala obdobja vodenja dosedanjih šestih lavantinsko-mariborskih škofov.

V pričujočem prikazu razvoja knjižnice je upoštevana vsa dostopna literatura, vendar zaradi razdrobljenosti in delne nedostopnosti starejšega škofijskega fonda še vedno dopuščamo možnost, da se v priho-

dnjih raziskavah pojavijo novi izsledki, ki bodo dodatno osvetlili rast in razvoj mariborske škofijske in teološke knjižnice. Glede na to, da so se ob raziskovanju virov pojavili pomembni dokumenti, ki so tesno povezani z zgodovinskim razvojem knjižnice, vendar še niso bili objavljeni, bodisi v tisku ali v slovenskem prevodu, so nekateri v celoti, drugi pa samo delno prvič objavljeni. Ko se je bilo treba odločiti za način obravnave zgodovine, se je avtorici zdel najprimernejši kronološki prikaz razvoja škofijske in bogoslovne knjižnice, saj se obe ustanovi nenehno prepletata, dopolnjujeta, prehajata ena v drugo, dokler se končno ne pojavita pod enim imenom in enotnim upravljanjem. Zaradi aktualnosti in živosti knjižnega fonda se ni bilo mogoče izogniti prepletanju zgodovinskih podatkov in prikaza sedanjega stanja. Ker nobena ustanova ne more živeti brez truda in prizadevanj posameznikov za njeno rast, so ob nekaterih mejnikih razvoja vsaj omenjeni knjižničarji oziroma bibliotekarji, ki so v sto štiridesetletnem razvoju skrbeli za škofijsko in bogoslovno knjižnico. Teološka knjižnica Maribor danes predstavlja bogato zakladnico strokovne teološke, znanstvene in duhovne literature za vse, ki jim na široko odpira svoja vrata.

Fanika Krajnc-Vrečko

LIBRARY LITERATURE AND INFORMATION SCIENCE

V Informacijskem centru za bibliotekarstvo v Narodni in univerzitetni knjižnici imamo novo zbirko podatkov *Library Literature & Information Science Full Text*. Večina naših obiskovalcev že pozna zbirko podatkov *Library Literature*, ki jo imamo že nekaj let. V tej zbirki podatkov so bili članki obdelani le s ključnimi besedami in včasih te ne zadostujejo za oceno relevantnosti najdene literature. Z letošnjim letom pa je ta zbirka podatkov dopolnjena s polnim tekstom člankov iz 89 strokovnih revij. Večina polnih tekstov se začne z letom 1998, nekaj pa že prej. Na CD-ROMu iz marca 2000 je okoli 11.000 polnih tekstov člankov.

Zbirka podatkov pokriva različna področja bibliotekarstva: nabavno politiko, katalogizacijo in klasifikacijo, knjižnične fonde, avtomatizacijo, cenzuro, otroško literaturo, kroženje gradiva, avtorsko pravo, izobraževanje knjižničnih delavcev in uporabnikov, iskanje informacij, internet, strokovne konference, strokovna združenja, opremo za knjižnice, kadre, zaščito in varovanje gradiva, promocijo in uporabo knjižnic, založništvo, itd. Zbirka podatkov prinaša podatke o člankih objavljenih v več kot 230 strokovnih revijah, knjigah, zbornikih s konferenc, nekaterih diplomah, magistrskih nalogah in disertacijah s področja bibliotekarstva, itd. od decembra 1984 dalje.

Več podatkov o zbirki *Library Literature & Information Science Full Text*, s seznamom revij, ki jih pokriva dobite na internetu <http://www.hwwilson.com/Databases/liblit.shtml>. Zbirka je dostopna tudi na strežniku za CD-ROMe Narodne in univerzitetne knjižnice.

Jelka Kastelic

ODMEVI

IZ PRETEKLOSTI ZA PRIHODNOST

Skozi poletje in jesen 1999 sem z besedilom povezovala podatke o splošnih (ljudskih) knjižnicah na območju občin Bled, Bohinj, Radovljica. Ob imenih sodelavcev, mnogih že ni več, sem se spomnila številnih podrobnosti. Med drugim, kako skrbno je zavzet vaški knjižničar izdelal zabožčke za knjižne listke: s poševno zadnjo steno, zarezami za predelne kartončke ob straneh, zaobljenimi robovi, natančnimi stiki po vogalih ... Dva sta se ohranila.

Listkov večina knjižnic ne uporablja več, vdolbine v pulatih, kjer smo jih hranili, so v glavnem pokrite s ploščami, skozi so speljani snopi kablov. Podoba nekdanje knjižnice izginja, seveda ne le zaradi knjižnih listkov. Pa bo vsaj nekatere zanamce gotovo zanimalo, kako smo delali včasih.

V nekem hipu sem pomislila: SLOVENSKI KNJIŽNIČARSKI MUZEJ?! Ne potrebovali bi zanj posebno velikega prostora, vsaj v začetku ne. Prav takoj pa bi bilo treba začeti z zbiranjem zanimivih kosov pohištva, starih obrazcev, pripomočkov ... Ne smeli bi, denimo, pozabiti na mehanski pisalni stroj, ki je že prava redkost ...

Zato, dragi mlajši kolegi, kolegice, ravnatelji, ravnateljice, ko se veselite novih prostorov in nove opreme, spravite "tja pod stopnice" to ali ono stvar ali pa jo vsaj fotografirajte preden jo odpeljejo komunalni delavci. Potem, prosim, sporočite na uredništvo Knjižničarskih novic, kaj imate in/ali kaj še predlagate.

Pa še to:

Pomladi 1997 smo s kolegicama Marto Filli in Andro Žnidar zbrale precej naslovov upokojenih in skoraj upokojenih knjižničarjev. Na prvem srečanju smo se poimenovali "predračunalniški", naslednje leto natisnili knjižico Biti knjižničar kot 1. zvezek utrinkov iz nekdanjih časov (tudi ta pride v muzej!) in letos se bomo tretjo soboto v maju srečali četrtič. V našem krogu je še dovolj prostora za vsakogar, ne glede na število dopolnjenih življenjskih in delovnih let, ki bi mu bila prijateljska videvanja z nekdanjimi kolegi v veselje. Oglasite se!

Rezka Šubic Pleničar

BORZA DELA

Knjižnica Ekonomsko-poslovne fakultete v Mariboru išče *bibliotekarja* za določen čas zaradi nadomestitve sodelavke - bibliografinje v času porodniškega dopusta. Zaželeno je visokošolska izobrazba bibliotekarske ali ekonomske smeri in obvladovanje sistema COBISS. Lahko je tudi diplomant pripravnik, ki bi pri nas v tem času opravil svoje pripravištvo. Nastop dela bo mogoč predvidoma od 1. junija 2000.

Prav tako bomo zaradi porodniške odsotnosti zaposlili knjižničarko **izposojevalko** s srednjo izobrazbo od 15. septembra 2000.

Prijave pošljite na naslov:

Ekonomsko-poslovna fakulteta Maribor

vodji knjižnice

Razlagova 14

2000 MARIBOR

Dodatne informacije lahko dobite po telefonu: 062 /22 90 239 ali po E-mailu: Petermanec@uni-mb.si

Knjižnica Logatec želi zaposliti *bibliotekarja*. Informacije dobite na telefonski številki 061 741-722.

(Zbirka Metodološki zvezki, ISSN 1318-1726 ; št. 4).

Vse, ki imate katero od naštetih knjig in ste jo pripravljene podariti ali prodati Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, prosimo, da se obrnete na ga. Terezo Poličnik-Čermelj, tel. 200 11 19.

OBVESTILA

IŠČEMO KNJIGE

Objavljamo seznam knjig, ki jih Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani potrebuje za svoj fond. Upamo, da nam bo z vašo pomočjo uspelo najti katero od naštetih knjig:

- PLATON: *Sofist*, [prevedel Valentin Kalan]. - Maribor : Obzorja, 1980 (V Ljubljani : Jože Moškrič). - 254 str. ; 19 cm. - (Iz antičnega sveta ; 22).
- PETER, Laurence Johnston: *Petrovo načelo*, [prevedla Nina Vodopivec]. - Ljubljana : Mladinska knjiga, 1974 (Delo : Ljubljana). - 179 str. ; 19 cm. - (Zbirka Krog).
- VARL-PURKELJC, Francka: *Naši književniki in njihova dela*. - 17. izd. - Maribor : Obzorja, 1983 (Maribor : Večer). - 216 str. : slike avtorjev ; 20 cm.
- FERLIGOJ, Anuška: *Razvrščanje v skupine : teorija in uporaba v družboslovju*. - Ljubljana : Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo, Raziskovalni inštitut, 1989 (Ljubljana : E. Usenik). - 182 str. ; 21 cm. -

PRILOGA

V prilogo objavljamo **prijavnico** za VIII. posvetovanje Sekcije za specialno knjižnice ZBDS, ki bo od 16. - 17. novembra 2000. Tema posveta je **Izgradnja knjižničnih zbirk: pridobivanje in izločanje gradiva**.

VIII. POSVETOVANJE SEKCIJE ZA SPECIALNE KNJIŽNICE ZBDS

*Izgradnja knjižničnih zbirk:
pridobivanje in izločanje gradiva*
Ljubljana, 16. - 17. november 2000

PRIJAVNICA

Prijavljam udeležbo na strokovnem posvetovanju Sekcije za specialne knjižnice ZBDS:

Ime in priimek: _____

Knjižnica/ustanova: _____

Delovno mesto: _____

Naslov: _____

Tel./Fax: _____ E-mail: _____

Davčni zavezanec: DA ☐ NE ☐

Davčna številka: _____

Kotizacija za udeležbo na posvetovanju znaša 25.000 tolarjev. V kotizacijo so vključeni tudi: zbornik, reklamno gradivo, osvežilne pijače in dve kosili.

Način prijave:

- najprej pošljite izpolnjeno prijavnico na spodnji naslov
- na osnovi poslane prijavnice vam bo NUK izstavil račun

**NUK, Državna matična služba za knjižničarstvo, mag. Nada Češnovar,
Turjaška 1, 1000 Ljubljana.**

Dodatne informacije tel.: (061)126-20-80